

غلط شده است لذا کسر او را موافق قانون انتخابات انتخاب کرده اند .

منتصر السلطان - بنده میخواهم عرض کنم که بموجب نظامنامه انتخابات باید ۲۴ نفر از شیراز و توابعش در درجه اول معین شود و بعد هشت نفر از آنها از میان خودشان با کثرت آراء انتخاب نمایند و فرضا اگر چهار نفر دهم اول را جزء و کلای خودشان محسوب دارند باید از آنها هم رای بگیرند که از بین منتخبین درجه اول کی رای میدهند آنوقت شاید قانونی میشد ولی در صورتیکه باین ترتیب نکرده اند گمان میکنم که انتخاب هر هشت نفر غلط است

ابوالقاسم میرزا - بنده عرض میکنم این چهار نفر که از تهران معین شده اند نه در داخل درجه اول بودند و نه درجه ثانی و اینها بعقیده حکومت عجالت اجزو و کلای شیراز محسوب میشوند و در انتخاب درجه اول هم وکیل نیستند و نباید اینها در حق چهار نفر اخیر رای بدهند ولی آن اشخاصیکه در درجه اول جمع شده اند در حق این سه نفر رای دارند و در صورت صحت اعتبار نامه و کالت ایشان صحیح است

وکیل التجار - گمان میکنم محل تأمل نباشد که در درجه اول هم این انتخاب ناقص بوده است چرا که این چهار نفر از تهران انتخاب شده اند غلط بوده است و در همین انتخاب ثانی هم در دوازده نفر جمع شده و این سه نفر را انتخاب کرده اند معلوم نیست موافق راپورت کمیسیون که بطور صحیح جمع شده باشند زیرا مطابق نظامنامه انتخابات باید

ده نفر از شهر شیراز و چهارده نفر هم از بلوکات آنجا دعوت کنند و اگر چنانچه از بعضی بلوکات حاضر شدند قید کنند آنوقت بقیه و کلای درجه اول با کثرت از بین خود و کلا درجه ثانی را انتخاب کنند گویا هیچ يك از ملاحظاتی را مراعات نکرده اند زیرا معلوم نیست که تمام نمایندگان اطراف را حاضر کرده باشند باین ترتیب نمیتوان تصویب کرد گمان میکنم که باید ثانیاً رجوع کرد که مطابق نظامنامه انتخابات انتخاب کنند باینطور که از شیراز و بلوکاتش عده مفید حاضر شوند آنوقت و کلای مجلس را انتخاب کنند و الا اینطور که نوشته اند و میگویند چهار نفر اول از تهران انتخاب شدند که هیچ و کالتشان صحیح نیست و چهار نفر ثانی هم که آن انتخاباتشان دارای اشکالات مذکوره است

وحید الملک - ما در این راپورت اظهار عقیده نکردیم معلوم است که از روی نظامنامه باید هشت نفر وکیل شوند باینطور که در درجه اول بایستی ۲۴ نفر باشند و در حوضه انتخابیه حاضر شوند در آنجا هشت نفر وکیل را با کثرت آراء انتخاب کنند و انتخاب فارس اینطور نشده اول وقت چهار نفر را بدون ترتیب از بین دوازده نفری که از تهران معرفی کرده بودند انتخاب کردند و چهار نفر دیگر که باقی مانده بود چون از جانب وزارت داخله تأکید شده بود که هر چه زودتر چهار نفر وکیل را انتخاب کرده بطهران بفرستند آنها هم بگمان اینکه باید چهار نفر انتخاب کنند و چون نمیتوانستند که از برای چهار نفر انتخاب کنند ۲۴ نفر در درجه اول لهذا دوازده نفر حاضر شده اند و از بین خود مطابق نظامنامه انتخابات چهار نفر را انتخاب کردند و سه نفر این آقایان محترم هم زحمت کشیده اند مخارج کرده اند از فارس باینجا آمده باز عرض میکنم که ما هم رای ندادیم عین راپورت

که فردا صبح مجلس است و اسم بنده را جزو غایبین نوشته بودند .

ارباب کبخسرو - در صورت مجلس ادیب التجار را جزء دیر آمده کان نوشته بودند در صورتیکه او غایب بود

(در اینموقع شروع بقرائت نظامنامه داخلی نموده از ماده (۱۱۵) ماده بمانده پس از شوررای گرفته شد مگر ماده (۱۱۷) که اسقاط شد .

رئیس - چهل دقیقه قبل از غروب اعلان یکریغ تنفس داده مجلس متفرق شد مجدداً ۲۰ دقیقه قبل از غروب مجلس منعقد شد و نیز شروع بقرائت نظامنامه داخلی نمودند از ماده (۱۲۴) الی ماده (۱۳۱) مذاکره شد باستثنای ماده (۱۳۰) که بیاره ملاحظاتی رجوع بکمیسیون کردند مابقی پس از مباحثه و اصلاح رای گرفته شد .

رئیس - راپورت کمیسیون اعتبار نامه ها است قرائت میشود .

(ذکاء الملک قرائت کردند و بملاوه تلگراف واصله از شیراز راهم قرائت کردند)

رئیس - بر حسب تقاضای کمیسیون بعد از رسیدگی وزیر داخله از شیراز توضیحی در این باب خواسته بودند بواسطه بعضی اشکالات که در انتخاب داشته و این جواب آن توضیحی است که خواننده شد

حاجی شیخ علی - انتخابیکه در شیراز شده دو دهمه بوده یا یکدهمه .

فهیم الملک - انتخاب آن چهار نفر اولی بطوری که نوشته شده بر حسب امر حکومت جمعی از اعیان و علماء و تجار و غیر مجلس کردند و آن چهار نفر را انتخاب کردند و در انتخاب چهار نفر اخیر هم همینطور که نوشته شده تعرفه مطابق نظامنامه انتخابات توزیع شده و (۱۶۰۰) رای دادند این چهار نفر را انتخاب کردند دوسه نفر آنها همین آقایانی هستند که آمدند و اعتبارنامه خودشانرا بکمیسیون تقدیم کردند و یک نفر از ایشانهم نیامده است در حقیقت انتخاب چهار نفر اولی بیفایده و غیر صحیح بوده است میتوان گفت که آن چهار نفر وکیل نیستند .

حاجی شیخ علی - بنده عرض میکنم باید هشت نفر از شیراز معین کنند چطور چهار نفر معین کردند و آن هشت نفر هم با انتخاب جمعی انتخاب شوند .

آقامیرزا احمد - چهار نفریکه معین شده اند از بین چند نفر بوده است

میرزا اسمعیل - گویا اهالی تکلیف خودشان را ندانسته اند که باید هشت نفر معین کنند از بین ۲۴ نفر زیرا گمان کرده اند که انتخاب آنها صحیح است لهذا چهار کسری را انتخاب کرده اند و سه برابر چهار نفر که دوازده نفر است حاضر بوده و این انتخاب را نموده اند و آن چهار نفر اولی در حق اینها رای نداده اند و اشتباهی که شده بواسطه این است که تجزیه نشده است انتخاب .

میرزا احمد - باید از بین ۲۴ نفر درجه اول این چهار نفر را انتخاب کنند و ۲۴ نفر درباره ایشان رای بدهند .

میرزا اسمعیل - تجزیه شده است چون اول آنها طریق انتخاب را ندانسته اند و آن چهار نفر از طهران معین کرده اند . بدون تعرفه باین خیال که انتخاب آن چهار نفر صحیح است و کالتشان پذیرفته خواهد شد نفهمیده اند که

امانه يك ساعت و ربع بعد از وقت حاضر شدند) آقا شیخ حسین یزدی حکیم الملک - معین الرعايا - ادیب - التجار - عز الملک - حاجی فاتح الملک - آقامیرزا - محمد صادق - آقا سید حسین اردبیلی - کاشف - هاشم میرزا - دکتر علی خان - در وقت معین حاضر نشده بودند .

وزیرزاده - آقایان نمایندگانی که اشتغال باموریت امور مجلس دارند مثل آقایانی که در کمیسیونها مشغولند خوبست زمان انعقاد مجلس سر وقت حاضر شوند .

کاشف - از روز ورود باینجا همه روزه سر وقت حاضر شده ام ولی غالباً روزها دوساعت یا کمتر به غروب مجلس منعقد شد يك روز هم قرار شد سه ساعت قبل از غروب منعقد و غروب مجلس ختم شود روز یکشنبه را که این ترتیب مقرر شد بنده تا يك ساعت و ربع از شب گذشته در اینجا بودم و چون قرار شده است که همیشه سه ساعت قبل از غروب منعقد و از برای غروب ختم شود و این ترتیب هنوز اجرا نشده در این صورت نباید اسامی ما را جزء غائبین بنویسند هر وقت مجری شد آنوقت بنویسند .

رئیس - ختم مجلس قرار شد غروب باشد ولی بعضی اوقات وسط مطلب مذاکره طول میکشد چند دقیقه ضرر ندارد و آخر مجلس را نمیتوان بدقیقه معین کرد منتها مذاکره این بود که مثل پریش تادو ساعت از شب گذشته طول نکشد .

کاشف - خیلی خوب ولی بنده نبوده ام پریش تا آخر مجلس نبودم .

رئیس - حالا اگر کسی آنشب تادو ساعت از شب گذشته نبوده است راجع بمانیست در اینجا موافق قرارداد عمل شده است (دیگر ملاحظه هست ؟) ایرادی نشد (امضاء نمودند) .

در این موقع ذکاء الملک از ماده ۱۰۶ شروع بقرائت نظامنامه داخلی کردند از ماده ۱۰۶ تا ماده ۱۱۴ قرائت و پس از مباحثه و اصلاح رای گرفته شد .

رئیس - جلسه آتی سه ساعت بفرود مانده خواهد بود خواهش میکنم از آقایانیکه در کمیسیون مخارج فوق العاده و بودجه عضویت دارند از برای چهار ساعت بفرود مانده تشریف بیاورند که وزیر مالیه توضیحی میخواهند و می آیند بکمیسیون

اسامی غائبین - آقایانیکه بکلی غایب بودند آقا شیخ حسین یزدی - حکیم الملک - حاجی سید نصرالله - اجازه ادیب التجار - تربیت - آقایانیکه بواسطه ماموریت غایب بودند از قرار ذیل اند - وکیل الرعايا - نواب - صدیق حضرت - دکتر اسماعیل خان .

آقایانیکه سر وقت حاضر نشدند - عز الملک - مصدق الممالک - مرتضی قلیخان - میرزا ابراهیم خان - آقا شیخ رضا - ناصر الاسلام - معین السلطنه - ابوالقاسم میرزا - سید حسین اردبیلی - موتمن الملک - آقا میرزا احمد - آقامیرزا محمد صادق .

جلسه ۳۳ عصر

صورت مذاکرات عصر یوم چهارشنبه

۲۲ شهریور ذی حجة الحرام ۱۳۲۷

مجلس سه ساعت و ده دقیقه کم قبل از غروب منعقد شد .

معاضد الملک خلاصه مذاکرات مجلس صبح را قرائت کردند .

حکیم الملک - بنده دیروز اطلاع نداشتم

را بمجلس فرستادیم تا مجلس معطل شوند حالا بسته است برای مجلس اگر می توانند قبول کنند و این عده هم مبلغی خرج کرده اند زحمت کشیده اند باینجا آمده اند مراجعت نبایستی بکنند و اگر نمی توانند که هیچ .

رئیس - بلی این آقایان چند روز است که وارد تهران شده اند و از همه اهالی فارس و غیره اعتراض رسیده است که اینها راه طولانی سیر کرده اند باینجا آمده اند چرا باید اینجا اوقاتشان مدتی تلف بشود و اوقات ایشان هم عزیز تر است از اینکه ده روز بی کار در اینجا معطل شوند .

ناصر الاسلام - بنده عرض می کنم بعضی مذاکرات کردند بعضی آقایان عقیده شان این بود که دقایق فلسفی را باید مراعات کرد عرض میکنم اگر بخواهید اینگونه ایرادات بگیری در انتخاب حاجی مصدق الممالک و آقا شیخ ابراهیم زنجانی هم که از مرکز معرفی کردند راپورتی که فرستاده شد عین همین راپورت بود و انتخاب ایشان قبول شد در این صورت سه نفر اشخاص محترم که پس از تلگرافات زیاد و تاکیدهات بسیار انتخاب شده اند و باینجا آمده اند آیا اگر ممکن است که تانیا رجوع کنید انتخاب شود رجوع نمایند .

حاجی شیخعلی - بنده عرض میکنم اینجا دو قسمت است یکی در باب جزئیات عمل است که از بابت عدم علم است و قسم نانی این است که سلب حقوق از عده شده است از قبیل اهالی لار خضر اصطهبانات جهرم فسا آباد و غیره این صحیح نیست و حید المملک - خیر اینطور نیست که سلب حقوق از عموم اینها شده باشد .

ذکاء المملک - مجدد آنلکراف جوابیه وزارت داخله را قرائت کرد .

وحید المملک - ملاحظه میفرمائید که هنوز سهام الدوله انتخاب آن چهار نفری که از تهران انتخاب شده اند قانونی میدانند و اصرار دارد در همین تلگراف هم بصحت انتخاب آنها

متین السلطنه - در این انتخاب تانی آیا از اهالی شیراز چقدر تفرقه گرفته .

وحید المملک - معلوم نیست مبهم است

هاشم میرزا - کمیسیون را مهلت ندادند که خوب باین امر رسیدگی کنند مثل دقایقی که در باب انتخاب و کلای کاشان کردند در اینجا هم میباید خوبست رجوع شود صحیحاً رسیدگی کند و بعد بما بدهند آنوقت مطلب معلوم شود

ناصر الاسلام - گویا و کلا کلاماً از اوضاع مطلع نیستند کما اینکه یکی از آقایان میفرمایند آیا از همه جای شیراز حاضر بودند در انتخاب یا خیر بنده عرض میکنم که البته اگر از کسی سلب حقوق شده باشد اظهار خواهند کرد و بایستی تا بحال شکایت رسیده باشد بنده اصرار نمیکنم که حکماً قبول شود ولی مجلس ملاحظه نمایند اگر می تواند قبول کنند .

اسدالله میرزا - بنده عرض میکنم که این مذاکرات هیچ لازم نیست برای اینکه در نظامنامه ذکر شده اگر معارضه در راپورت شود بماند برای بعد

و مذاکره نشود برای اینکه آقایان از مطلب مسبوق نیستند .

رئیس - بلی مذاکرات بطول انجامید ولی لازم نیست که حالا در این موضوع مذاکره شود پس از تفتیش مذاکره خواهد شد (ذکاء المملک راپورت کمیسیون اثنایه سلطنتی را قرائت کرد) .

وزیرزاده - اثنایه سلطنتی در هر جا و در هر تجارتخانه یافت شود حکم بر که دزدی را دارد باید نظمی بگیرد و تسلیم دولت نماید . (گفتند صحیح است)

رئیس - غرض از قرائت این راپورت فقط اطلاع آقایان بود .

هشتم رودی - این موثق المملک یا کس دیگر هر کس هست به مضمون گفته خودش و سندی که از طومانیان گرفته این تسابیح را مال خودش کرده بطوریکه گفته مال امانت و معلوم شده است مال دولت است و دزدی است باید گرفته شود .

اسدالله میرزا - این مذاکرات تکلیف مجلس نیست و از وظیفه ما خارج است تکلیف عدلیه و دولت می باشد .

رئیس - همین قسم است و اینکه اینجا خوانده شد عرض کنم غرض اطلاع آقایان بود جلسه آتی فردا دو ساعت بظهر مانده مذاکرات قرائت بقیه نظامنامه داخلی است (مجلس یک ساعت و نیم از شب پنجشنبه ختم شد) .

صورت غائبین - آقا شیخ محمد حسین یزدی - دکتر امیرخان - حسینقلی خان نواب غایب بودند . حاجی سید نصرالله بواسطه کسالت عذر خواسته بودند - وکیل الرها با اجازه غایب بودند - میرزا ابراهیم خان - فاتح المملک - مرتضی قلی خان این سه نفر با اجازه مجلس در تلگرافخانه از برای مغایره باصفهان رفته بودند - دکتر اسمعیل خان - هاشم میرزا - حاجی محمد کریم خان - مصدق الممالک - میرزا محمد نجات - ادیب التجار این شش نفر سر وقت حاضر نبودند

جلسه ۳۴ صبح صورت مذاکرات یوم پنجشنبه ۲۳ شهر ذی حجة الحرام ۱۳۲۷ مجلس دو ساعت قبل از ظهر منعقد شد معاضد المملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کرد .

وکیل التجار - غائبین که با اجازه غایب بودند باید علت غیبت آنها نوشته شود والا بمحض اینکه بگوید من فردا نمی آیم صحیح نیست .

مرتضی قلیخان - بنده عرض میکنم غائبین معین شوند که بچه جهت غایب بودند و کلای اصفهان که با اجازه رئیس بتلگرافخانه رفتند نباید جزو اشخاصی که غایب بودند محسوب شوند زیرا که آنها مشغول خدمت بودند و با اجازه هیئت رئیسه رفته بودند در تلگرافخانه برای مغایره این غیر کار شخصی است بنده عرض میکنم اصلاً اینطور اشخاص نباید جزء غائبین نوشته شوند

ابوالقاسم میرزا - چون در صورت مجلس نوشته شده است که صحت اعتبارنامه هارا کمیسیون تصدیق کرده اینطور نیست در راپورت کمیسیون محول برای مجلس کرده بودند که آیا تصویب میکنند یا خیر نه آنکه کمیسیون کرده باشد .

مختار الدوله - کمیسیون تصدیق میکنند در راپورت

مصدق الممالک - بنده عرض میکنم که بنده دیروز ده دقیقه دیر آمده ام آنهم بواسطه تفاوت ساعت بوده بواسطه اینکه ساعت را حدفا کوک کرده بودم و عرض میکنم چون در نظامنامه ذکر شده است که نیمساعت اگر از سر وقت دیر بیایند جزو غائبین محسوب می شوند

مختار الدوله - اگر در صورت مجلس ملاحظه است بفرمائید (گفتند صحیح است) (نایب رئیس خلاصه را امضاء کرد) (در این موقع شروع بقرائت نظامنامه داخلی شده از ماده ۲۳ تا ماده ۱۴۰ قرائت شده رأی گرفته شد

مختار الدوله آقای وزیر مالیه در کمیسیون مالیه آمده اند و حضور چند نفر از وکلای رانقاصا نموده اند آقای مؤتمن المملک آقای اسدالله خان آقای مرتضی قلیخان تشریف ببرند (آقایان مرقوم تشریف بردند) (نظامنامه داخلی تمام شد)

مختار الدوله - عصر سه و پنجشنبه تشکیل خواهد شد موضوع مذاکرات اولاً قرائت تتمه نظامنامه داخلی یعنی موادی که از کمیسیون برگشته بعد راپورت کمیسیون (اعتبارنامه هارا جمع بوکلای فارس و کاشان و بعد راپورت کمیسیون در خصوص ماده (۱۹) (۶۲) نظامنامه انتخابات است مجلس مقارن ظهر خم شد

غائبین حاجی سید نصرالله مریض . حاجی میرزا رضاخان نواب . وحید المملک . صدیق حضرت آقا شیخ محمد حسین یزدی . دکتر امیرخان . لسان الحکماء . دکتر اسمعیل خان . ادیب التجار . فهیم المملک . سر وقت حاضر نبودند . حاجی شیخعلی و کاشف با اجازه از مجلس غایب بودند .

جلسه ۳۵ عصر مذاکرات عصر یوم پنجشنبه ۲۳ شهر ذی حجة الحرام ۱۳۲۷

مجلس سه ساعت قبل از غروب منعقد شد خلاصه مذاکرات جلسه قبل را معاضد المملک قرائت کردند .

آقامیرزا احمد - عرض میکنم غیبت رئیس بادیگران فرقی دارد اگر فرق دارد که هیچ والا باید علت غیبت معلوم شود .

رئیس - بنده غایب نبودم در کمیسیون بودجه و مخارج فوق العاده بودم که وزیر مالیه برای توضیح آنجا آمده بودند .

ممتاز الدوله - در صورت مجلس که نوشته شده در تحت ریاست نایب رئیس می رانند که رئیس غایب بود .

آقامیرزا احمد - بلی بنده هم علت خواستم لسان الحکماء - بنده از صبح تا حال اینجا بودم و هیچ بیرون نرفتم چطور اسم بنده را جزو غائبین نوشته اند از صبح که آمده ام تا حال این جا بودم و حالاهم هستم حتی ناهار هم اینجا خوردم .

فاتح المملک - راست است اینجا بودند . محمد هاشم میرزا - کاشف و حاجی شیخ علی که اجازه خواسته اند دیگر نوشتن نمیخواستم .